

ДО 90-РІЧЧЯ УНІВЕРСИТЕТУ. ШЛЯХ У РОЗВІДКУ РОЗПОЧАВСЯ ІЗ НАШОГО ІНСТИТУТУ

Макар Волосюк у 1927 році вступив до робітфаку Харківського сільськогосподарського інституту. У 1930 році, коли відкрився Харківський інститут механізації соціалістичного землеробства (у майбутньому – ХІМЕСГ), він став його студентом. На той час грамотних фахівців, що досконально розбиралися в техніці, потребувало не лише сільське господарство. Молода країна стрімко підкорювала і землю, і небо. Авіація притягувала до себе мрії багатьох комсомольців. Тому, коли серед студентів було оголошено комсомольський набір до військової авіації, Макар змінив важелі трактора на штурвал літака, ставши курсантом Сталінградського льотного училища. Однак через деякий час йому знову довелося змінити професію.

У 1939 році майор М. Волосюк, який на той час займав посаду помічника командира 30-ї швидкісної бомбардувальної авіабригади, був терміново викликаний до столиці, у розпорядження V (розвідувального) управління наркомату оборони. Після співбесіди із заступником наркома оборони- начальником розвідувального управління, він був направлений на тримісячну підготовку в школу розвідників, а після цього призначений на посаду помічника військового аташе по авіації у посольстві СРСР у Франції. На той час його оперативним псевдонімом був «Рато».

Фактично М. Волосюк був помічником легального резидента радянської розвідки у Франції, військового аташе генерал-майора І. А Суслопарова. Франція, що на той час була одним з ключових гравців у європейській політиці, відігравала важливу роль напередодні війни. Від позиції її уряду багато в чому залежало, чи зможе Німеччина розв'язати загальноєвропейську війну. Разом з тим, у промисловій Франції з її революційними традиціями був сильним вплив марксистських політичних партій та пов'язаних із ними профспілок, які користувалися підтримкою більшості населення.

Основним завданням помічника військового аташе було забезпечення взаємодії нелегальних груп у Парижі з Москвою. Макар Волосюк організував підготовку радистів для нелегальної резидентури на конспіративних квартирах. Якраз у той час фактичний керівник «Червоної капели» Леопольд Треппер («Отто») перебрався до Парижу з Бельгії. Через групу Треппера – фактичного керівника мережі радянської резидентури в Німеччині та інших європейських країнах, посольство отримувало і передавало до СРСР інформацію від легендарних груп Шульце-Бойзена, Шандора Радо, Костянтина Єфремова, Анатолія Гуревича та інших.

Однак роль Макара Волосюка не обмежувалася лише переправленням розвідувальних даних «Червоної капели». Він сам брав участь в агентурній розвідці й направляв цінні дані до Центру.

Саме майор Волосюк 21 червня 1941 року передав до Москви відому інформацію групи Шульце-Бойзена про початок війни 22 червня 1941 року. Й. Сталін розцінив її як дезінформаційну провокацію, написавши на телеграмі, що необхідно розшукати й покарати її авторів. Однак вже наступного дня війна припинила розслідування. Разом із посольством Макар Волосюк повернувся на Батьківщину. У вересні 1941 року він був призначений начальником другого відділення (агентурна розвідка) розвідвідділу Брянського фронту, а з жовтня 1941 року – начальником розвідвідділу 14-ї армії Карельського фронту.

У 1943 році полковник Волосюк (оперативний псевдонім «Доксан») був направлений на посаду помічника військового аташе посольства СРСР у Стамбулі. Турція, що мала дружні стосунки з нацистською Німеччиною, вичікувала слушний час для вигідного вступу у війну. Макар Волосюк займався агентурою, встановленням контактів із противниками війни та третього рейху. Зокрема, йому вдалося завербувати шифрувальника одного з посольств країни фашистського блоку. Від цього агента було отримано не лише шифр і секретну пошту військового аташе (легального резидента ворожої розвідки в Туреччині та на Близькому Сході), але й інші цінні дані, які допомогли попередити вступ Туреччини до війни на боці Гітлера. Ще один завербований Доксаном агент передавав надзвичайно цінні матеріали, які допомогли Радянській Армії в період битви за Кавказ, і особливо-на завершальному етапі війни. По закінченні війни генерал-майор Макар Волосюк продовжив службу в армії. Перед відставкою він працював начальником факультету військово-повітряної інженерної орденів Леніна та Жовтневої революції, Червонопрапорної академії імені порфесора М.Є. Жуковського.

Сам він був нагороджений орденом Леніна, двома орденами Червоного прапора, двома орденами Червоної зірки, орденом Вітчизняної війни I ступеня, багатьма медалями.

За матеріалами досліджень проф.Б. Москальова та Російського державного військового архіву

Проф. О.Воронянський.

Відділ медіа комунікацій ХНТУСГ